

**PRIMJEDBE NA STRATEŠKU PROCJENU UTICAJA NA ŽIVOTNU SREDINU ZA STRATEGIJU RAZVOJA
ŠUMA I ŠUMARSTVA CRNE GORE ZA PERIOD 2024.-2028. GODINE**

Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede je dana 25.01.2024. uputilo javni poziv organima, organizacijama, udruženjima i pojedincima (zainteresovana javnost) da se uključe u javnu raspravu i daju svoj doprinos unapređenju kvaliteta teksta Nacrta izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja šuma i šumarstva za period 2024-2028. godine.

Svi zainteresovani subjekti su pozvani da dostave svoje komentare i sugestije do 23. februara 2024. godine na e-mail adresu: ranko.kankaras@mpsv.gov.me ili na adresu: arhiva Ministarstva poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede, Rimski trg 46 (sa naznakom "Javna rasprava – Nacrt izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije razvoja šuma i šumarstva za period 2024-2028. godine).

U toku javne rasprave je održan okrugli sto u Podgorici, 16.02.2024. godine, u sali Ministarstva turzima, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera, ulica IV proleterske brigade 19, Podgorica, Crna Gora, sa početkom u 10h.

OKRUGLI STO PODGORICA	
Prisutni:	
<ul style="list-style-type: none"> - <i>Ministarstvo poljoprivrede šumarstva i vodoprivrede:</i> Bojana Maliđan - <i>Tim obrađivača Nacrta strateške procjene uticaja na životnu sredinu:</i> Danilo Barjaktarević, dipl. ekonomista Marjana Kaluđerović, dip. inž. metalurgije - Zainteresovana javnost 	
<p>Tokom trajanja okruglog stola povelu se diskusija o značaju obrazovanja u sektoru šumarstva, prije u stolarskom sektoru. Takođe, predstavnici Inovacione radne grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane su usmeno iznijeli komentare i sugestije koje su prikupili od članova ove radne grupe. Iste su dostavljene i putem pošte a nalaze u sledećoj tabeli.</p> <p>Takođe, jedan učesnik javne rasprave je dao sugestiju da se u Poglavlju za Mjere dodatno istakne potreba za sprovođenjem aktivnosti na sprečavanju požara u šumama. Korekcije SPU u skladu sa ovim komentarom su izvršene.</p> <p>U tabeli ispod su obrađeni komentari prikupljeni u toku održavanja javne rasprave na Nacrt izvještaja o Strateškoj procjeni uticaja na životnu sredinu Strategije.</p>	

Broj	Primjedba	Institucija/	Komentar
1	Raditi na razvoju nove i očuvanju postojeće putne mreže ka i u šumama, naročito imajući u vidu da mnoga sela imaju problem sa koncesionarima, koji narušavaju puteve usljed korišćenja kamiona i druge mehanizacije	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane	Prihvaćeno

		Željko Đukić	
2	S obzirom da se planira osnivanje državnog preduzeća za prodaju drveta, potrebno je planirati izgradnju šumske putne mreže sa katastrom starih i izgrađenih šumskih puteva	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Željko Đukić	Nije prihvaćeno Reguliše se nižim planskim dokumentima
3	U tekstu nije primijećena stavka koja se odnosi na obrazovanje, odnosno stavka koja bi se odnosila na zanate komplementarne za preradu drveta u finalne proizvode. Stolari imaju ozbiljne probleme sa radnom snagom, naročito kada su u pitanju osobe koje rade sa punim drvetom, a ne pločastim materijalima	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Željko Đukić	Već regulisano poglavljem 5.1. Djelimično se prihvata. Dopunjeno u 1.2.3
4	Pohvale za inovativnost koja se u tekstu Strategije pominje, međutim, sugestija je da je potrebno razmisliti i o umjetnosti – od drveta je moguće izraditi ozbiljna djela	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Željko Đukić	Potrebno je korigovati kroz Strategiju šumarstva
5	Predlagačima Strategije preporučuje se da se veća pažnja posveti obrazovanju, jer je već evidentan problem kada je u pitanju obrada drveza i izrada finalnih proizvoda od punog drveta. Takođe, postoji problem sa suvom daskom, koja je izuzetno skupa i nekvalitetna, a pritom je teško dostupna. Dodatno, potrebno je posebno naglasiti preventivno djelovanje u rješavanju problema šumskih požara. Na primjeru Grčke, može se primijetiti da su ovaj predmet riješili fizičkim koridorima koji presijecaju velika šumska prostranstva	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Željko Đukić	Iako se ovaj komentar prevashodno odnosi na mjere iz Strategije, djelimično ga prihvatamo sa dopuno izvršenom u Poglavlju 4 SPU.
6	Sugeriše se da se u poglavlju 1.3. Odnos plana prema drugim planovima i programima (Horizontalno usklađivanje) doda Strategiju pametne specijalizacije S3 i Strategiju razvoja turizma Crne Gore 2022-2025	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Jovana Kojić	Pihvaćeno, Dodato
7	Mnoge oblasti su obrađene strategijom, ali se ne pominje formiranje šumarskog klastera, a klasteri su važna stavka koju bi strategijom trebalo uključiti	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Jovana Kojić	Ne prihvata se. Potrebno je korigovati kroz Strategiju šumarstva
8	Veza sa turizmom nije dovoljno obrađena, tu svakako ima prostora i Crna Gora kao turistička destinacija trebalo bi da se osvrne na taj segment. U Sloveniji npr. su jako dobro uključili Forest bathing u turističku ponudu zemlje. Vjerujem da će kolege iz IRG za turizam ovaj aspekt više komentarisati	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Jovana Kojić	Dopunjeno u poglavlju 8 kao preporuka-
9	Sugeriše se da se u dokumentu (dio Biljni i životinjski svijet) doda dio vezan za regulisanje berbe pečurki i šumskog i ljekovitog bilja, jer se uglavnom prilikom berbe ne poštuju opšte prihvaćena pravila oko načina berbe, o čemu postoji i Priručnici	Inovaciona radna grupa za održivu poljoprivredu i lanac vrijednosti hrane Lidija Rmuš	Prihvaćeno i dodato

10	U samom nacrtu potrebno istaknuti potencijal šuma za razvoj zdravstvenog turizma, posebno nemedicinskog; razvoj terapijskih programa u prirodnom okruženju; Razvoj određenih programa koji koriste prirodne resurse šuma, poput fitoterapije, aromaterapije i terapije boravka u prirodi, radi poboljšanja opšteg zdravlja i prevencije bolesti.	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Dopunjeno u poglavlju Zaključci kao preporuka obrađivačima Strategije
11	Održivog korišćenja resursa u svrhu razvoja određenih segmenata zdravstvenog turizma u CG	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Potrebno je korigovati kroz Strategiju šumarstva
12	Imajući u vidu značaj i određeni stepen atraktivnosti "Šumske medicine" u prilogu dostavljamo malo više informacija, cijeneći značaj šuma kao i mogućnost održivog korišćenja resursa u svrhu razvoja određenih segmenata zdravstvenog turizma u CG, razmotriti da se možda jedan dio dokumenta posveti i tome.	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Prihvata, Dopunjeno kroz tekst SPU
13	Postavljanje smjernica za očuvanje šuma i biodiverziteta tokom razvoja objekata u blizini istih	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Ne prihvata se. Smatramo da je SPU u dovoljnoj mjeri obradila mjere koje se odnose na izgradnju objekata u blizini šuma i biodiverziteta
14	Na str. 94. gdje se navodi „socijalne funkcije šuma (zaštita naselja i infrastrukturnih objekata od erozije i klizišta; povoljan uticaj na snabdijevanje vodom za različite namjene, obezbjeđivanje prostora za odmor i rekreaciju; razvoj ekoturizma; povoljan uticaj na pašarenje i lov;“ potrebno je dodati “ dodati “kao i razvoj zdravstvenog turizma”.	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Prihvaćeno i dodato
15	Na str. 114 gdje se navodi „Zajedno sa planinama i vodom, šume čine značajan dio brenda Crne Gore u oblasti održivog i zelenog turizma“, potrebno je dodati „u oblasti održivog, <u>zdravstvenog</u> i zelenog turizma“.	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Prihvaćeno i dodato
16	Potrebno je više pažnje posvetiti Nacionalnim parkovima, kao važnoj komponenti u očuvanju i razvoju šumarstva	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Ne prihvata se Dovoljno obrazloženo kroz Operativni cilj 3.1.
17	Potrebno je izvršiti korekcije u nazivu ministarstva jer je ostao naziv Ministarstvo ekonomskog razvoja i turizma (zamijeniti sa Ministarstvo turizma, ekologije, održivog razvoja i razvoja sjevera).	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Ispravljeno. Potrebno je izvršiti korekcije i kroz Strategiju
18	Snažnije uključivanje akademske zajednice u pripremi i implementaciji strateškog dokumenta	članovi IRG "Održivi i zdravstveni turizam"	Primjedba je vezana za samu

			Strategiju šumarstva
19	<p>U Strategiji razvoja turizma 2022 - 2025 navedeno je da je usklađena sa Strategijom sa planom razvoja šuma i šumarstva 2014 – 2023, a gdje je navedeno “ Značaj šuma i šumarstva za ruralni razvoj - Šume predstavljaju osnovu za mreže dodate vrijednosti na području prerade drveta, obnovljivih izvora energije, proizvodnje hrane i turizma. Sektori koji se baziraju na šumskim resursima imaju veliki potencijal za rast. Povećanje ekonomskog doprinosa moguće je preko uključivanja svih tokova drvene mase u formalnu ekonomiju, povećanja obima sječa (uz potrebne investicije i izradu novih generacija planova), ali najviše preko povećanja dodate vrijednosti u lancu drvene industrije. Šume zajedno sa planinama i vodama stvaraju i bitan dio brenda Crne Gore na području održivog ili zelenog turizma. Šume su od vitalne ekonomske važnosti za stanovništvo u ruralnim područjima, gdje je šuma jedan od glavnih izvora prihoda i energije za grijanje</p>	članovi IRG “Održivi i zdravstveni turizam”	Prihvaćeno i dopunjeno
20	<p>Na str. 19 je navedeno: "Turizam je veliki konzument proizvoda od drveta i velika razvojna šansa preduzećima koja se bave preradom drveta. Ova činjenica je veoma bitna pogotovo u državama gdje je turizam prepoznat i označen kao strateška privredna grana, što je slučaj u našoj zemlji..."</p> <p>Smatramo da nije baš adekvatna formulacija "Turizam je veliki konzument proizvoda od drveta". Vjerovatno je namjera bila da se ukaže da je za potrebe turističke privrede, tj. opremanje objekata neophodna izrada namještaja itd., pa u tom smislu treba možda prilagoditi i malo drugačije definisati ili ponoviti citat iz prethodne strategije, koja je usklađena sa Strategijom razvoja turizma Crne Gore 2022-2025.</p>	članovi IRG “Održivi i zdravstveni turizam”	<p>Primjedba je vezana za samu Strategiju šumarstva</p> <p>Prihvaćena i unešena u SPU Strategije</p>
21	<p>Dodatna vezu sa Strategijom turizma - "Crna Gora, kao i mnoge druge zemlje koje su najmanje doprinijele klimatskim promjenama, suočiće se sa štetnim i ponekad razarajućim efektima globalnog zagrijavanja – porastom temperature mora, odumiranjem ekosistema, sušama i poplavama – što će imati nepoželjan domino efekat na zdravlje ljudi, ekonomiju i sektore koji zavise od vremenskih obrazaca, kao što su poljoprivreda, šumarstvo i turizam..."</p>	članovi IRG “Održivi i zdravstveni turizam”	<p>Primjedba je vezana za samu Strategiju šumarstva</p> <p>Prihvaćena i unešena u SPU Strategije</p>
22	<p>U poglavlju 1.3. Odnos plana prema drugim planovima i programima. Treba dodati povezanost sa Strategijom za smanjenje rizika od katastrofa kao i sa Procjenom rizika od katastrofa Crne Gore</p>	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Primjedba je vezana za samu Strategiju šumarstva

			Prihvaćena i unešena u SPU Strategije
23	U poglavlju 2.3. Klimatske karakteristike Potrebno je da se pozove na Procjenu rizika u kontekstu požara i suša kada su klimatske promjene u pitanju	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Primjedba je vezana za samu Strategiju šumarstva Prihvaćena i unešena u SPU Strategije
24	U poglavlju 7. u dijelu mjera za unapređenje šumarstva dodati izradu planova za zaštitu i spašavanje od požara	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Prihvaćena i unešena u SPU Strategije Prihvaćena i unešena u SPU Strategije
25	U prilogu A – Popis Crne Gore o zaštiti životne sredine, treba dodati Zakon o zaštiti i spašavanja od požara	Ministarstvo unutrašnjih poslova	Primjedba je vezana za samu Strategiju šumarstva Prihvaćena i unešena u SPU Strategije